

GORICA

(Večerno izdanje.)

Izhaja vsa torek in soboto ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželno. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četrtletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Nunskih ulicah in Leban na Verdijevem tekalšču po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v «Narodni tiskarni», ulica Velturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo «Gorice». Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Od beneških Slovencev.

Koncem julija se je zaključilo šolsko leto v videmskem semenišču in dijaki so se razšli na počitnice. Vseh Slovencev je bilo v semenišču 31. Izmed teh je eden, g. V. Mihelič, doma iz Kokre na Kranjskem. Slov. bogoslovcev je samo eden dovršil študije in bil posvečen za mašnika, namreč č. g. Trepo iz Sedigle, zadnja postojanka ben. Slovencev, kjer o slovenščini ne bo več kmalu govora. V prejšnjih letih so se slovenski dijaki jako odlikovali v gimnaziji, ter bili prvi skoraj v vsakem razredu. Sedaj odličnjakov primanjkuje, najbrže ker elementarne šole doma nedostavno dovršujejo, dočim so se preje sploh vsi šolali v Čedadu, ter se tako lepše učili posebno italijansčine.

Znano je, da je rektor semenišča Slovenec iz Foje (Fuedis) mons. Pelizzo, jako podjeten mož, ki je prenovil semenišče in ga uredil popolnoma moderno. Mimo tega se zdaj pod njegovim nadzorstvom zida pomožno semenišče v Čedadu (Cividale), kamor bodo prenešana nižja gimnazija in kjer se bodeta vzdrževala za boljše ureditev študij tudi četrti in peti razred elementarnih šol. Na jesen se pa novo semenišče porabi kot letovišče za videmske semeniščnike, katerih je zdaj skupno (gimnazijcev in bogoslovcev) nekaj čez 400.

Naši slovenski dijaki se v pičlih prostih urah vadijo z veseljem in navdušenjem v slovenščini. Čez polovico jih je upisanih pri družbi sv. Mohora. Tudi razne druge knjige dobivajo na razpolaganje. To zanimanje za svoj lastni jezik je prav lepo in nadebudno znamenje. Moram dostaviti, da so nas svoje dni jako pisano gledali ter nas zaničevali; a zdaj, ko se Slovenci ne sramujejo svoje narodnosti pred furlanskimi sošolci, jih nobeden ne draži in ne zaničuje. In tako je prav!

Šentpeterski Slovenci zidajo vrh prekrasnega Matajurja (1643 m) malo kapelico ob vznožju velikanskega spomenika, ki so ga postavile Zveličarju vse beneške škofije začetkom XX. stoletja. Kapela je bila že v načrtu spomenika, a denarjev ni bilo; Slovenci so si jo omislili sami in bo slovesno blagoslovljena dne 5. septembra t. l.

Letina je zelo lepo kazala; a suša je že precej škode napravila tu in tam, dasi ni mnogo odkar je deževalo. Žgoče solnce in suh veter tekmuje, kdo preje zemljo posuši.

Zadnje čase smo tudi imeli nekaj nesreč v različnih krajih ben. Slovenije; tako n. pr. enega je strela ubila, druga dva sta prišla nesrečno vsak pod svoj voz. V Režiji so dobili novega kaplana, furlanskega novomašnika.

Pred tednom dni si je ogledal Veliko jamo pri Trčmunu znani prazgodovinar prof. Gherardini. Omenjena jama je bilo precej komodno prazgodovinsko selišče neolitike dobe, kakor se jasno vidi iz starinskih ostankov. „Slov.“

Dopisi.

Iz goriške okolice.

15. avg. 1903

15. avg. 1904

Dragi prijatelj!

Obletnica! Pomenljivo ime! To seveda ni stoletnica, petdesetletnica, niti petindvajsetletnica, ali za naju važneje, nego vse zadnje, tudi važneje, nego vse obletnice tega sveta. Pa ne le za naju, ampak tudi za čitatelje naše „Gorice“ in tvoje „Soče“. Le pomisli, prijatelj, kateri časnik se more pohvaliti, da bi imel tako pridnega, zvestega, vztrajnega dopisnika, kakor ga ima „Gorica“ v tem železno-trdnem A. K. Koliko moraš ti pisariti, vabiti in prositi, da ti kdo pošlje par dopisov; pravim: par dopisov; kajti zaradi

lokalne vsebine nimajo splošne zanimivosti in vrednosti, in predno se čitateljstvo njih navzočnosti prav zave, že se jim utrže nit življenja, in pogreznje se za vedno v brezno pozabnosti. Ali ti moji dopisi, kako se svetijo in bliščijo med drugimi, kakor zvezda danica med drugimi zvezdami! Pred enim letom, na praznik vnebovzvetja Matere Božje, 15. avg. so zagledali beli dan. Ni brez zveze pomen tega praznika s pomenom teh dopisov. Tudi ti dopisi so imeli zadostiti žaljeni časti rodoljubnih mož, imeli so zadobiti moralno poplačilo vsem onim, katerim si ti od razkola sem prizadel toliko krivičnih napadov! In po prvem dopisu je sledil drugi, tretji, itd. v tednu enkrat ali tudi dvakrat... eno celo leto! Kaj nisi počel ti vsega, da bi bil te dopise zadržal? Eno celo leto se že trudiš, z vsemi možnimi sredstvi si že poskusil, s sredstvi, katera so ti doslej vedno omogočala, da si v vaj navidezno zmagoval, ali vsaj zadnji zapušča bojišče. Ob teh dopisih se je vse tvoje orožje krhalo, vse je od njih odletovalo, da celo prošnja ni nič pomagala. In to je veliko, da si ti, krvoločni zmaj časnikarski, katerega je že javno mnenje smatralo nepremagljivim, moral se ponižati do pohlevne prošnje. Zato pa z Bogom tvoj nimbus, z Bogom tvoja glorijska, z Bogom za vedno! — Ali vse ni nič pomagalo! Izšel si iz mesarskega klanja „Krojaške zadruge“ tudi s pohabljenimi peruti, ali tam se je vsaj vršilo vse naglo. Tu pa se vleče vse že eno leto, prav kakor bi se trgalo meso po koscih z života.

Ali ni le enoletna dolgotrajnost, ki dela te dopise znamenite, ampak tudi njih vsebina. Pomisli le, prijatelj, kje najdeš tako ogromno število dopisov, ki se bavijo le z enim predmetom in ostajajo skozi celo leto enako zanimivi za občinstvo raznih strank. To kaže, da si nakopičil ogromno gromado nevarne in pogubne snovi; a ta ni še davno izcerpljena in dala se bode obravnavati najmanj še toliko časa, ako bodo razmere tako zahtevale.

Kaj pa uspeh? Toliškega res nisem pričakoval. Glavni je pač le ta, da se je posrečilo tem dopisom, izruti marsikateri temeljni kamen iz zgradbe tvoje žurnalistične strahovlade, in da je s tem zapričet na tej zgradbi proces podiranja, kateri mora končno dovesti do popolnega razsutja. Vidnih znamenj za to ne primanjkuje. Le pomisli, kako je izgledalo tvoje mesarsko klanje „Krojaške zadruge“ ob nje lanskem obnem zboru! In ob letošnjem? Nič, vse tiho! Še črhiniti si nisi upal. Prav naravno; skušnjava od lani, in kar ji je v teh dopisih sledilo, ti je radikalno skalilo veselje, puščati svoji teroristični naravi prosti tek.

Naj se pa pokažejo na tvojem desedanjem terorizmu posledice teh dopisov kakoršne bode, eno je gotovo: Ti dopisi so izročili bodočnosti snov, iz katere bode mogel crpiti nauk vsakdo, kdor bode hotel narodnost izkoriščati v zasebne koristolovne svrhe ter izsiljati to izkoriščanje z uprizoritvijo žurnalističnega terorizma. In ako bi se tebi danes ali jutri zacelile rane, vsekanje po teh dopisih, in ako bi se ti imela zopet vrniti skomina po idealu kakega poslanstva, potem ne bode treba tvojim nasprotnikom drugega, nego ponatisniti te dopise v posebni brošuri ter jih vreči v volilno gibanje.

Viteško je, pustiti podlegajočemu nasprotniku čas, da se nekoliko oddahne. V to hočem tudi jaz uporabiti priliko današnje obletnice. S tem naj dobi najina obletnica znak svečanosti in slovesnosti! Doslej je res prepogosto padal nate udarec za udarec. Se celo v slučaju krivičnih obtožb dela taka naglica odgovarjanje težavno. Zatorej čuj, prijatelj, veselo novico: Z današnjim dnem zaključim prvo serijo teh dopisov. Ali bode ta serija edina, ali ji bodo sledile še druge, to določijo razmere bodočnosti, pri katerih bode seveda imelo tvoje vedenje odločilni pomen. Ako se bodo tudi ti dopisi nadaljevali, za zdaj prenehajo, da ti pustijo časa, če jim hočeš začeti enkrat pametno odgovarjati; snovi je to-

liko, da bi je imel tudi ti dovolj za eno leto. Torej, prijatelj, le urno na delo!

Ta odmor pa pride tudi meni prav; kajti ravno ta teden moram odpotovati z doma za več časa popravkih. Ko bodeš torej, prijatelj moj, čital ta-le obletniški dopis, te bode iz tujine v duhu pozdravljala

tvoj

A. K.

Iz Gorice. — („Sočin“ kritikaster srednješolskega petja redi vivus.) (Nadaljevanje.) — Danes moram najprej zahvaliti g. urednika „Gorice“, da se je min. soboto med dom. in raz. novicami zavzel za moje dopise s primernim odgovorom na „poslano“ g. očeta kritikastrovega v „Soči“, katero „poslano“ ni bilo sicer naslovljeno na mojo osebo, pač pa na ime enega gospodov, za katerih pravo sem začel pisati te dopise. — Zdaj pa naprej k stvari!

Dne 9. julija — tako „Soča“ — je imela gimnazija svojo sklepno mašo v cerkvi sv. Ignacija. Na koru je bilo vse polno pevcev, in ves „dijaški“ orkester. Sodelovali so tudi člani vojaške in mestne godbe, le še Prvačkovec smo pogrešali. — Že v teh zadnjih besedah se zrcali vsa podla strast kritikastra, ki se je vrgele, kakor divja zver na nedolžni plen, na šolsko mladino, ko je ravno nastopila, da pokaže svojim profesorjem in sošolcem sad svojega truda, kateremu je žrtvovala marsikatero urico svojega pičlega prostega časa. Že obzir na to plemenito namero, katera je veljala le lepi umetnosti, bi moral kritikastra vsaj toliko zadrževati, da bi ne pomakal svojega — ali prav za prav, svojih pomagačev-peresa v žolč pikrega sarkazma. In da mu je bilo to mogoče, se je poslužil celo vedoma neresnice. Ni res namreč, da bi bili člani vojaške in mestne godbe pri dijaškem orkestru sodelovali, bil je le en vojaški oboist, ki se je sam ponudil, od mestne godbe pa ni bilo nikogar. Ako so naši Prvačkovič res tako slabi godci, da si dovoljuje „Soča“ iz njih norce briti, ni to moja stvar. Da pa g. Komel bolje razvidi zlobnost svoje „kritike“, mu povem, da je že pret. zimo g. vojaški kapelnik sam od sebe ponudil g. gimn. učitelju petja, da mu da brezplačno za sklepno gimn. mašo na razpolago vojaških godcev, kolikor jih bode hotel. G. učitelj je hvaležno vzel na znanje to ponudbo, a ni je pozneje uporabil. G. voj. kapelnik najde torej naravno, da pridejo dijaškemu orkestru na pomoč drugi godci, „Sočin“ kritik pa se zateka celo k neresnici, da se more tudi zaradi tega znositi nad onimi, ki so mu na poti. Jaz pa moram g. Komela zopet vprašati: Kje je pa njegova doslednost? Ako mu je zunanja pomoč tak zločin, zakaj ni povzdignil svojega grajalnega glasu zoper pevsko društvo, ki je za svoj koncert tam po zimi rabilo pevsko pomoč iz Ljubljane. Začetnikom je torej zunanja pomoč greh, stari pevcem pa čednost. Zares čuden „patron“ naš Emil!

Ko je „Soča“ iztaknila na sklepnih šol. mašah vse „hibe“, katere je potrebovala za svoje maščevalno-kruhoborske namere, vzklila emfatično: „Kdo je kriv teh neuspehov?“ Potem odgovarja: „Med drugim tudi same učne moči (učitelji), katerim ni mnogo za to, če se učenci res naučijo kaj petja med letom, samo da se lahko konec leta izkažejo z lepo mašo z orkestrom, češ, poglejte, to znamo mi.“ — Da bi človek po zaslužnji zavrnil ta infamni insult, bi potreboval res da krepke pesti kakovega „hausknehta“. „Sočin“ kritikaster ni navedel niti sence kakovega dokaza za svoje grde napade. Dovolj mu je, da omadežuje čast drugih, ki so mu na poti. Že dejanstvo, da se osmeluje predbacivati komu nebržnost v službi, katere absolutno ne more dokazati, kaže, kako nizko je taksirati njegovo moralo. Kot bivšemu gimnazijcu so mi pevske razmere na gimn. bolj znane, zato se hočem omejiti na te.

Pred vsem povem g. „kritiku“, da bi se zastoj trudil dokazati, da uživa petje kaj manj pozornosti, nego vsak drugi neobligatni predmet. Prav tako je abso-

lutno izključena vsaka tožba, da bi se za petje določeni učni čas manj natančno uveljavljala, nego za vsak drugi tudi obliгатni predmet. Tu se ne godi torej, kakor je delal pred mnogimi leti neki g. učitelj petja na realki (g. Komel ga prav dobro pozna!), ki je prihajal navadno prepozno k pevski uri ter pošiljal predčasno učence toliko časa, da so tudi njega poslali od nje. O kakovem ravnanju s petjem „kakor s pastorko“ ne more biti tu najmanjšega govora, kakor si ga dovoljuje v „Soči“ g. „kritik“.

Da, petje uživa celo prednost pred drugimi predmeti. Ko se pričnejo v juniju vročinske počitnice, ne vzkratijo petju prav nič učnega časa. Takrat se prične še pridnejše pripravljanje na sklepno mašo, in pevski poduk se ne ravna več strogo po določenem učnem času, ampak po potrebi učne snovi (sklepne maše), t. j. pevske vaje se večkrat podaljšujejo, čez čas ene ure. Kolikokrat se zgodi, da zamudijo nekateri učenci pevski pouk iz raznih vzrokov, in g. učitelj jih potem posebe nauči zamujene učne snovi. Tudi letos so bile take posamezne vaje za 3, 4, 5 učencev. In takega učitelja napada „Sočin“ kritikaster, da je kriv kakovih neuspehov! Kako slabo je naletel s svojim napadanjem, najbolj dokazuje naslednji fakt. Pred dvema ali tremi leti so slov. dijaki naprosili prejšnjega g. ravnatelja, naj jim dovoli tudi slov. petje. G. ravnatelj je to dovolil, ali le s pogojem, da se vrši to zunaj rednih pevskih ur (4 na teden). G. učitelja je potem g. ravnatelj vprašal, ali bi prevzel — seveda brezplačno — on ta poduk, in g. učitelj je bil takoj zadovoljen. Zaradi ravnopravnosti pa se je morala ponuditi tudi ital. dijakom enaka prilika. In tako sta se razen rednega petja ustanovila dva pevska zbora: slov. in ital. Vsak je imel dve uri petja na teden, in g. učitelj osem ur, torej štiri ure brezplačne. Ravnatelj ga je svaril, da se mu ni treba toliko truditi, da naj se dijaki tudi sami vadijo, on pa naj dohaja le zdaj pa zdaj h kakovi vaji, ali učitelj je vodil vse poduk sam. In ko je letos dovolil dež. šol. svet, da se poje tudi v slov. in ital. jeziku, se je sedanjemu g. ravnatelju sam učitelj petja ponudil, da pomnoži brezplačno število pevskih ur na teden v svrhu, da dobe doje dijaki več prilike za pevsko izobrazbo. Ta ponudba pa je bila z zahvalo odklonjena, ker se določeno število učnih ur ne sme spreminjati brez dovoljenja vis. šol. oblasti.

Zdaj pa naj sodijo čitatelji „Gorice“, kako z lahkobo se pišejo v „Sočo“ najgrše neresnice! Kar na celem izmišljujejo dotični pisaci neuspehov, in ravno tako z mirno vestjo obdolžujejo teh „neuspehov“ učitelje, kateri se trudijo več, nego je njih dolžnost, da dosegajo uspehe, katere povečati je pri danih razmerah nemogoče. Ti pisaci imajo tu dokaz, da je ravno nasprotno res temu, kar oni vedoma pišejo, ali si nevedoma domišljujejo: da je učiteljem največ za to, da se učenci res naučijo kaj petja med letom in da jim ni samo na tem, da se lahko konec leta izkažejo z lepo mašo z orkestrom. Po tem jasnem dokazu — upam — narede gg. svojo dolžnost in prekliččejo v „Soči“ svoje obrekovanje.

G. K. je v velikih skrbeh, kaj odgovorim na njegovo „kritiko“ tretje maše. Zdi se, da ima jako nemirno vest; kajti že dvakrat me je vprašal v „Soči“ po odgovoru o tej maši. Naj se le umiri, tudi ta odgovor ne izostane. Razkrije pa ravno tako pravi povod „kritike“, kakor pri srednješolskih mašah. Javnost naj zve golo resnico, kakim fantalinskim maščevalnostim odpira „Soča“ svoje predale.

Iz bližnje goriške okolice, dne 16. avgusta 1904. — (Z lukamatijem iz Gorice do Divače.) — Prijatelj v Divači me je povabil za praznike, naj ga pridem obiskat, da se oba malo razvedriva na kršnem Krasu, ki posebno sedaj v vročih poletnih dneh, ko čelo kipí, ko vsak si želi hladnejega zraku, nudi letovičarjem svojo naravno lepoto s svojim prijetnim, hladnim in zdravim zrakom. — Torej v nedeljo zjutraj sem prišel na goriško postajo, kjer sem našel

prijatelja-sošolca, ki je bil namenjen v Ljubljano.

Razmere na goriški postaji so Vam, g. urednik, gotovo bolje znane kot meni, a reči moram, da naša mila slovensčina dobiva tudi tukaj vedno večjo veljavo, posebno pa še odkar je južni kolodvor zvezan z našo vipavsko železnico. Seveda, uprava južne železnice nas še vedno prezira v svojem uradovanju, ter noče na nikak način pripoznati, da smo ji v veliki meri tudi mi Slovenci pripomogli do velikih milijonov dobička. Slovensčina ti doni na goriški postaji z vseh strani, kajti uslužbencev je večina Slovencev, seveda bolj nižjih, n. pr. vratarji, sprevodniki, strežaji itd. V restavraciji pa se še vedno na vso moč branijo slovensčine. Tu notri bi trebalo od pristojne strani pomešati, da bi se malo ohladila vroča hajlovska in kalabreška juha, katera se tu notri kuha. — S prijateljem sva se pogovarjala o upravi te železnice, in prijatelj je rekel, da on je že prepotoval nekaj železnico, a tako drage kot je južna, ne pozna nobene. Čas bi bil, da bi jo že enkrat država odkupila in tako potem skrbela, da se ne bo ljudstvo tako odiralo kot do sedaj, ko se stekajo vsakoletni stotisočaki dobička v judovske in druge bogate žepe.

Lukamatija je zabrizgal in kmalu smo bili v Rubijah. Aha, sem si mislil, tukaj smo še na čisto slovenski zemlji, in seveda napis na postaji mora biti tudi slovenski. Z nekako veseljem upom sem pogledal skozi okno, a kaj sem videl? Rubbia-Savogna se visoko z dveh strani zidovja črni in naznanja mimo-vozečim se potnikom, da tukaj bivajo Lahi ali pa Nemci, vsaj tako se sklepa iz napisa. O, narodna zaspanost, narodna zavednost pristojnih činiteljev, vzdrami se, vzbudi se, kaj spiš v tako resnih časih, ko vse hiti brzim korakom za napredkom in omiko! Sveta in narodna dolžnost županstva v Sovodnjah bi bila, poskrbeti za to, da se slovenska zemlja ne skrni s takimi javnimi, naše slovensko ljudstvo žaljivimi napisi. Torej preč s tisto spako, in na mesto te naj se postavi pravilen in seveda tudi izviren napis: Rubije-Sovodnje. Malo dobre volje, pa odločno nastopiti treba. A zdi se, da so časi resni, a možje majhni... Pa brez zamere!

O drugih postajah do Nabrežine niti ne govorim, ker Lahom se v tem oziru ne sme niti las skriviti. Oni znajo bolj kot mi Slovenci!

Prispemo v Nabrežino. Tu seveda ni nič boljše z našo slovensčino, kakor na goriški postaji. Tu pa se mi je primeril slučaj, katerega ne morem zamolčati. Hočem iti do trafike, da si kupim časnik za po poti. Pa kaj vidim! Okolu trafike se je vse gnetlo in segalo roke po kom? Po „Piccolo“! Poglej žida, sem rekel prijatelju, bolj ko laže, bolj ko farba, večjo srečo ima! — V kakšnem duhu je pisan ta židovski list, to veste dobro Vi, g. urednik. Potem ni nobeno čudo, da italijansko ljudstvo, ki bere ta list, je skoro že vse prešinjeno bi rekel protivstrijskega duha. In naša preslavna vlada pa še na vseh koncih in krajih podpira to ljudstvo, kiji je vsak dan vedno bolj nevarno. A sprevidela bo prepozno, koga je podpirala in koga še vedno podpira. Takrat bo skušala s kroglijami in bajoneti zatreči sad, katerega je pomagala sama izrediti. To so pokazale v najnovejšem času tudi tržaške bombe. Te so bile gotovo za rabo naročene, a ne za kako igrabo. Nas Slovence pa, ki smo ji že stokrat pokazali svojo lojalnost, pa nas kjer le more zatira, nam ne privošči niti izobraževalnih šol. Bo treba začeti kakor Italijani, potem bo najbrže bolj!

Kmalu potem smo odrinili proti Proseku, Sežani in Divači. Gnječa v vozovih je bila taka, da ni bilo prestati. Vsi hodniki so bili prenapolnjeni s stoječimi potniki, med tem ko v prvem in drugem razredu se je gospoda lepo komodno vozila. Zakaj bi ne železniška uprava pri vsakem osebnem vlaku, posebno pa o praznikih priklenila še po par vozov tretjega razreda? O tem se je čitalo že v raznih časnikih, da namreč južna železnica strašno „špara“ vozove tretjega razreda od Trsta do Dunaja. Zakaj, to ve ona. — Napis v Nabrežini je seveda tudispačen, namreč „Nabresina“, enako v Sežani „Sessana“. Odločno nastopiti je treba proti upravi južne železnice, katera pozna, kakor sem že rekel le tisočake Slovencev, za njih narodne pravice pa se ne zveni, češ, Slovenci so dobri, so potrpežljivi, ako jih ndarim na eno

lice, mi ponudijo še drugo. Tega mora biti konec!

Prispemo v Divačo. No, hvala Bogu, vsaj tu je napis pravilen, če tudi drugega nič ni. Na postaji se tudi preveč nemškutari, a reči moram, da slovenska govorica prevladuje nemščino. — Divača sama na sebi je lepa, prijetna vaa, posebno za letovičarje zelo primerna zdaj v poletnem času. Seveda, zdrave pitne vode primanjkuje, kakor po celem Krasu. Divaško prebivalstvo se živi večinoma ob zaslužku divaške postaje, kamor prihaja vsak dan do 60 vlakov. Divača ima tudi zvezo z lokalno železnico do Pulja. — V Divači sem imel čast videti, kako se je v neki vili slavila zaroka nekega c. kr. gospoda z bridko sabljico z neko Tržačanko. Tu se je videlo mnogo balončkov v trikolorih, pa tudi čudni ognji so švigali v zrak. Laška predzrnost, sem si mislil, kaj tudi tukaj ti je dovoljena taka preširnost?

S prijateljem sva se podala tudi v bližnji Matavun ter se podala v neko gostilno, katero sva, sodeč po napisu, smatrala za narodno. Pa glej čudo! Sami Nemci, niti besedice slovenske! Napis nad gostilno pa slovenski! Ali je mogoče kaj takega na Krasu? Res čudno!

Tako sem končal svoje potovanje do Divače in zdelo se mi je vredno to javnosti povedati, kako povsod smo Slovenci že zastopavljeni. Da, da, mnogo dela, mnogo narodnega dela je še treba, da si priborimo Slovenci svoje najpotrebnejše narodne pravice. Najprvo pa; Spuščajmo samih sebe, ako hočemo, da nas bodo drugi spoštovali!

Narodnjak.

Iz Št. Petra. — Dne 18. avgusta 1904 praznovali smo slovesno rojstveni dan N. V. presvetlega cesarja in odkritje slike pok. grofa Franca Coronini. Po sv. maši zbralo se je starešinstvo v okusno ozalšani občinski pisarnici k izvanredni seji. Za občinski blagor posebno vneti gospod župan Ivan Bofulin otvori sejo spominjajoč se presvetlega cesarja, kojega rojstveni dan danes obhajamo — želeč mu, naj bi ga Bog še mnogo let ohranil. Po celi širni Avstriji — nadaljuje gospod župan — je bilo ime pok. prevziš. gospoda grofa Franca Coronini gotovo najbolj znano. Njegova ljubeznjivost, priljubnost, dobrotljivost in požrtvovalnost je bila splošno znana. Komur je le mogel, je gotovo pomagal. Opravičene prošnje in težnje je podpiral nesebično enako vsem stanovom tako, da je bil gotovo uslišan vsak, ki je le prosil. Pa kako ne, saj je poznal docela njegove blage namene in njegovo plemenito nesebično srce sam naš presvitli cesar. Bila sta si součena in tovariša. — Vzgojevala sta se skupno na dunajskem dvoru. Pač bila je srečna in ponosna občina šempeterska, da je imela tako plemenitega gospoda za svojega župana. Požrtvovalno jej je županovo dolgo dobo 32 let in 7 mesecev ter skrbel vedno za njo, kot skrbi pravi oče za svojo družino. Daleč na okoli je pretresla ljudi pretuzna vest o njegovi pretrani smrti. Žalovali so vsi, ki so ga poznali — a žaloval je še posebno Št. Peter, kajti zgubil je z njim največjega dobrotnika, zaščitnika in zagovornika. Hvaležno ljudstvo šempetersko napravilo mu je v trajen spomin potomcem mali spomenik. Slika, ki predstavlja gosp. grofa v naravni velikosti — odkrila se je ob navzočnosti vsega starešinstva v občinski pisarnici. Tu bode visela na posebnem prostoru v znak hvaležnosti in v vspodbudo potomcem. Ginjeno je bilo vse starešinstvo, ko je ugledalo svojega nekdanjega župana ter mu solznih oči zaklicalo trikratni „Slava njegovemu spominu!“

Kostanjevca (na Krasu). — V sredo zjutraj okoli 10. ure nas je prestrašil glas zvana, ki nam je naznanil, da je ogenj v vasi. Vnelo se je v hiši mizarja Jos. Spačal-a, in sicer v gorenjem nadstropju; pogorelo je skoro vse, kar je bilo notri in tudi streha se je sesula. Sreča, da je bilo mirno vreme ter da so bili ljudje večinoma doma, sicer bi se bil ogenj gotovo razširil tudi na sosedna poslopja ter povzročil lahko neizmerno škodo. Tako pa so ljudje ogenj hitro omejili. Posestnik-pogorelec je sicer zavarovan, toda žal, za primeroma malo svoto.

Sredo popoludne smo izročili materi zemlji telesne ostanke dobrega in poštenega moža Antona Primožič. Bil je dober zidar in ob enem tudi kmet. Z varčnostjo in umnim gospodarstvom si je pridobil lepo premoženje. Bolezen ga je mučila kakih 10 mesecev, a vse muke je prenašal z veliko potrpežljivostjo in udanostjo v božjo voljo. Naj počiva v miru blagi in pošten mož, katerega so vsi, ki so ga poznali, zelo spoštovali.

Iz Vel. Žabelj, 15. avgusta 1904.

— Dne 10. t. m. ob 10¹/₂ zvečer je strela udarila v hlev tukajšnega krčmarja in krojača gospoda Jožefa Vrtovec. Uba je 4 mesece staro tele, ter uničila šel dve leti stoječi hlev, ki je danes le goča zidovje. Pogorelo je približno 80 centov sena. Vsa škoda znaša 1100 kron. Vsa čast pridnim gasilcem, ki so se trudili do jutra, žrtovali celo noč, da so ogenj kolikor toliko omejili in obvarovali, da ni ogenj prišel v hišno poslopje. Kar je še vredno omeniti je to, da je na hlevu spečega kroj. učenca doma iz colške občine na Kranjskem Bog na čuden način obvaroval in ohranil pri življenju. Ubogi dečko ves v strahu sklical je hišne ljudi in odvezal od jasli kravo, da je ubogo živinčce zbežalo po polju. Poslopje je bilo zavarovano pri banki „Slaviji“.

Treska in hudega vremena reši nas o Bog!

S Pečin, 15. avgusta. — Suša pritiska, — ne toliko na polju kakor pa po vodnjakih. „Šterne“ so prazne! Naša občina je res zelo siromašna glede vode, da nima niti enega studenca. Daleč zunaj okolišča hiš je sicer nek studenec, a jako reven. Rabi se edino deževnica, koje treba naloviti v „šterne“; taka voda je pa jako slaba in traja le malo časa. Dogodilo se je, da smo morali cele mesece po zimi sneg topiti, da smo sebe in živino ohranili.

Radi tega mora vsakdo pripoznati, da je neobhodna potreba, da se opomore na kak način temu. In to bi se bilo že lahko dovršilo, da bi ne vladala tako huda politična — „strast“, da se ne izrazim huje. Da bi se temu opomoglo, nameravalo se je napraviti vsaj dva velika vodnjaka, kamor bi se bila voda ob deževju stekala ter bi na ta način imeli zalogo za dneve suše po leti in po zimi, ter bi bili preskrbljeni z vodo zlasti v slučaju požara. Ker je pa občina imela v zadnjih letih mnogo stroškov pri cerkvi in z drugimi napravami, ni bilo misliti na vodnjake. Radi tega je konec meseca junija l. 1902 tedanji vikar čast. gosp. B. Nemeec na lastno prizadevanje priskrbel načrt za vodnjake ter se trudil, da se je prošnja vložila na visoki dež. zbor v Gorici za podporo. Meseca novembra l. 1902 je dež. zbor dovolil 900 kron podpore za napravo vodnjakov. Dež. zbor te podpore do danes še ni izplačal, ker naše slavno gospodarstvo noče začeti z delom. Ta podpora — smrdi — „črno“! V sled tega se mami ljudstvo, da vodnjakov ni mogoče delati z isto podporo, ker so stroški po načrtu preračunjeni na 3840 kron 40 vin, torej bi spadalo na občino še 2940 kron 40 vin. Če bi se vodnjaki pod istim zneskom delali, bi pa slavno gospodarstvo prišlo pod — kljukasti paragraf. — Torej ne kaže drugače, kakor podporo pustiti, ker občina res ne more v sedanjih razmerah prevzeti toliko stroškov. No! Pa recite, da jim ne smrdi. Dež. zbor, ko je dovolil podporo, se ni izjavil, da morata vodnjaka baš toliko stati, kakor je v načrtu. Ona podpora se pač mora in sme porabiti edino za napravo vodnjakov; pa naj stanejo vodnjaki 2000 ali pa 1000 kron. Gotovo, da če bi vodnjaki stali nad imenovano podporo, da bi morala občina založiti; če je pa mogoče vodnjake z isto podporo napraviti, gotovo dež. zbor nima nič proti temu. Da pa dež. odbor podporo izplača, mora poprej občina začeti z delom. Torej sl. gospodarstvo — kje si! Gotovo bomo čakali tudi z vodnjaki tako, kakor z razdelitvijo občinskih pašnikov. Tudi načrt razdelitve občinskih pašnikov je bil potrjen glasom odloka c. kr. ministerstva notranjih zadev z dne 2. oktobra l. 1904 št. 25417, a še do danes spi spanje — pravičnega. — X —

Politični pregled.

Sestanek vladarjev v Marjilnih varih.

Naš cesar je dospel v terek ob 2. uri popoldne v Marijine varje, da obišče tam se nahajajočega angleškega kralja Edwarda VII. Na kolodvoru sta se vladarja srčno pozdravila, objela in poljubila. Naš cesar je bil gost angleškega kralja, ki je njemu na čast priredil slovesen dvorni obed. Pri obedu izgovorila sta vladarja vsak svojo napitnico, ki pa nista imeli nobenega političnega pomena. Naš cesar je rekel med drugim, naj mu angleški kralj ne zameri, ker ga ne obišče na Angleškem, češ, da je za dolga potovanja prestar.

Razpust državnega zbora.

Dunajska „Information“ pravi, da ni izključena možnost razpusta državnega zbora, in da so politična oblastva že dobila naročila, da prično s pripravami na nove volitve. No, „Information“ res večkrat kako ugane, mnogokrat pa tudi sliši travo rasti.

Deželnozbornske volitve na Štajerskem.

V Poličanah se je vršil dne 11. t. m. shod zaupnih mož za sodne okraje Ptuj, Ormož, Št. Lenart, Rogatec, Šmarje, Brežice, Kožje, Sevnica, Ljutomer, Gornja Radgona, ki volijo skupaj enega poslanca v splošnem volilnem razredu za štajerski deželni zbor. Na tem shodu postavili so za kandidata dvornega svetnika dr. Mir. Ploja.

Nadomestna deželnozbornska volitev v Dalmaciji.

Na nadomestni deželnozbornski volitvi za mesto Sibenik je bil v terek namesto umrlega Šapuka izvoljen deželni poslanec sodni tajnik dr. Anton Dulibič (hrvatska stranka prava) s 604 glasovi.

Čehl in vlada.

Na shodu v Oggerskem Brodu je govoril posl. dr. Stransky o političnem položaju. Glede slovanskih paralel v Sleziiji je rekel, da se ni nihče izmed čeških poslancev v tej zadevi pogajal. Cela zadeva ni taka, da bi mladočeški poslanci spremenili svojo taktiko napram vladi in od Nemecev zasadenemu drž. zboru. Sprejela se je resolucija, s katero se prepučajo mladočeškemu klubu proste roke glede taktičnih vprašanj in obstrukcije.

Novi brambni zakon.

Takoj pri jesenskem sestanku se predložijo državnemu zboru trije načrti novega brambnega zakona, izmed kojih si bo zbornica izbrala primernege. Vsi trije načrti temeljijo na dveletni vojaški službi; za izvedbo se določi gotovo število let. Preden se zakonski načrt definitivno dožene, se bodo še vršila pogajanja z ogersko vlado.

Protidinstične demonstracije v Tropavi v Sleziiji.

V sredo zvečer na predvečer rojstnega dne cesarjevega svirala je po mestnih ulicah v Tropavi vojaška godba, kateri je sledilo na tisoče ljudi. Ko je dospela godba do poslopja deželne vlade in se je tam ustavila da bi, kakor po navadi, pred njim zasvirala par komadov, začela je množica strašno tuliti in žvižgati ter kričati „doli z vlado“.

Ko se je vojaška godba vračala svirajoč proti vojašnici, ji je množica sledila ter prepevala pangermanske pesmi. Ko se je pa godba ustavila pred vojašnico in zasvirala cesarsko pesem, je množica začela peti izdajalsko pesem: „Wacht am Rhein“. Demonstrantje, katerih število je jako narastlo, hoteli so se zopet povrniti pred poslopje deželne vlade, ali policija je zaprla pri uhodu vse ulice, ki vodijo do omenjenega poslopja in je množico razpršila. Demonstracija pa je trajala do polnoči. Prišlo je tudi do pretepa med pelicijo in med demonstranti. Isto noč okoli polnoči dospel je v Tropavo znani Wolf. Demonstrantje so ga pričakovali na kolodvoru ter mu priredili burne ovacije. Drugi dan prišlo je v mesto vse polno orožnikov. Ta dan se je vršil namreč nemški ljudski shod, na katerem so Nemci protestirali proti ustanovitvi slovanskih vsoprednic na sleških učiteljskih. Zbralo se je na shodu mnogo ljudstva. Govorili so na shodu poslanci Wolf, Schreiter, Hofmann in Türk. Predsedoval je shodu tropavski podžupan dr. Glomper. Posl. Türk je rekel, da so se slovanske vsoprednice ustanovile s privolenjem krone in prekroglav Nemecev. Vzprejeta je bila ta-le resolucija: Nemski ljudski shod vidi v ustanovitvi slovanskih vsoprednic najboljšo sredstvo, s katerim se da izstrgati iz zvestih in potrpežljivih nemških src udanost do avstrijske države in do dinastije. Tropavski župan pa, ki je bil povabljen k deželnemu predsedniku na obed, je to vabilo odklonil.

Po shodu, na katerem je hujskač Wolf po svoje nahujskal množico, prišlo je zopet do grdih demonstracij in do spopadov med orožniki in med demonstranti, od katerih so bili nekateri ranjeni. Naposled pa je nastopilo vojaštvo ter napravilo mir.

Nova trgovinska pogodba med Avstrijo in Italijo.

Dunajska „Information“ je prejela iz Rima 11. t. m. sledečo vest, da bo glede italijanskih vin v bodoči trgovinski pogodbi med Italijo in Avstro-Ogersko, veljala kakor se zagotavlja iz verodostojne strani, sledeča določba: Pogodba se sklene za 10 let. Med tem časom bo zamogla Italija izvoziti v Avstro-Ogersko: V prvem letu 400.000 hektolitrov, v drugem 350.000, v tretjem 300.000, v četrtem 250.000, v petem 200.000, v šestem 150.000, v sedmem 100.000, v osmem 50.000 in v devetem nič.

Potem takem bo Italija tekom 10 let zamogla izvoziti v Avstro-Ogersko le 1.800.000 hektolitrov, to je množino, ki je enaka izvozu od leta 1893.

Blagodejne reforme na Ruskem.

S carskim ukazom se je odpravila telesna kazen; nadalje se olajša kmetska usoda. Istočasno je bilo zelo veliko kaznjencev in obsojenih pomiloščenih. Vse to povodom rojstva careviča.

S carskim manifestom se je prestolonasledstvo odredilo za slučaj, da car umrje, tako, da postane do polnoletnosti careviča-prestolonaslednika veliki knez Mihael Aleksandrovič poglavar države, dočim dobi varušvo nad carevičem carica Aleksandra Feodorovna.

Dogodki na Balkanu.

Albanski nemiri so mnogo nevarnejši, kakor jih opisuje turška vlada ter jih slutijo konzuli in civilni agentje. Res je, da so se zarotili proti Srbom v Peču ter bi tudi bili provzročili strahovito klanje, da ni Turška poslala pravočasno tja vojaštvo iz Mitrovice.

Rusko-japonska vojska.

Verodostojnih vesti, namreč ruskih, prihaja zadnje dni z bojišča jako malo. V Mandžuriji so, kakor se zdi, prišli Japonci v nekako zadrego in godi se jim kakor onemu, ki je pel: Naprej ne vem, nazaj ne smem. Japonofilskim listom pa nikdar ne zmanjka najraznoličnejših vesti, posebno pa izpred Port Artura. Ti listi poročajo namreč, da se od japonske strani Port Artur vsak dan hujše napada in bombardira. Da, ti listi vedo celo povedati, da so odposlali te dni Japonci k portarturskem poveljniku Stösselju, ki se je po trditvi istih listov že pred 14 dnevi ustrelil, odposlanstvo, katero ga je pozvalo, naj se s svojo posadko poda, ali prav za prav naj s svojo posadko zapusti trdnjavo Port Artur, ki je že 12 krat padla. O ruskih vojnih ladjah vedo omenjeni viri tudi vedno prav mnogo pripovedovati, čeravno jim ni čisto nič znano, kje se iste nahajajo. Danes trde namreč o njih, da so v portarturski luki, jutri pa trde zopet, da so zapustile portartursko luko in zbežale na široko morje, kjer jih japonsko vojno brodoge preganja. S takimi in enakimi vestmi futrajo svoje čitatelje, in ti jim po večini tudi vse verujejo, ne meneč se za to, da jim taki listi danes označujejo kot črna to, o čemur so včeraj trdili, da je belo.

Iz Petrograda se poroča, da je mnenje, kakor da bi bilo rusko brodoge zapustilo Port Artur, ker so Japonci že bombardirali pristanišče, popolnoma krivo; eskadra je vrla iz luke, ker je to ukazal admiral Skridlov, da bi se obe ruski eskadri združili pri otoku Cušimi.

Kakor se brzjavlja iz Tsingtava, vzdržujejo ruski oficirji z oklopnice „Cesarevič“ v celem obsegu svojo trditve, da se je v bitki dne 10. t. m. potopila jap. križarka „Kasagi“. Naglašajo z vso gotovostjo, da se je potopila pred njihovimi očmi.

„Daily Telegraph“ poroča iz Tsingtava z dne 14. t. m.: Admiral Matusevič, ki je bil v pomorski bitki dne 10. t. m. težko ranjen na glavi in na nogah, je bil v tukajšnji bolnici operiran z izvrstnim uspehom in je že sedaj izven vsake nevarnosti.

S tem so ovržene one vesti, ki so že vedele povedati o njegovi smrti.

„Daily Mail“ poroča iz Tokija z dne 15. t. m., da so videli v morskoi ožini Van Diemen na jugu Japonske med otokoma Kiušiu in Tanegašima rusko križarko „Novik“, ki je plula proti severu; očitno se je nahajala na potu v Vladivostok in je brez dvoma tjakaj že dospela. Takisto pa je že tudi dospela v Vladivostok križarka „Diana“, o kateri se je trdilo, da se je vrnila v Port Artur.

Križarka „Askold“ se sedaj nahaja v Vusungu v šangajskem pristanišču, da se popravi; nato pa bo tudi odplula v Vladivostok. Na krovu „Askolda“ se nahaja admiral Rejcenstein.

Več kit. džunk, ki so v četrtkovi noči zapustile Port Artur, poroča, da so se dne 14. in 15. t. m. pred Port Arturjem vršili veliki boji, ki so se dne 17. t. m. ponovili. Japonci so zgubili baje nad 20.000 mož. Glavni naskok Japoncev je bil naperjen proti levemu ruskemu krilu. Japonci so baje močno utrdili zavzeti utrdbi na brbu Liaodešan in pri Palungčengu ter še dve drugi utrdbi.

Ruska brz. agentura poroča včeraj iz Mukdena: Na bojišču vse mirno. Na južni fronti so se Japonci umaknili do Haičenga. Na vztočni fronti se nahajajo Japonci 27 vrst od Liaojanga. Skrednje straže so narazen ena od druge 5 vrst. Dan na dan se vrše mali spopadi. Vsak dan je pričakovati bitke.

Domače in razne novice.

Cesarjev rojstni dan. — V četrtek praznoval se je cesarjev rojstni dan širom naše države. V Gorici daroval je o ti priliki pontifikalno sv. mašo premil.

knezonaškof ob veliki azistenciji duhovščino. Maše so se udeležili predstojniki civilnih in vojaških oblastev ter mnogo drugega ljudstva. Na predvečer pa je mirala po mestu mesna godba, katero je spremljalo nenavadno mnogo ljudstva.

Imenovanje v sodni stroki. — C. kr. deželno nadsodišče za Primorsko je imenovalo praktikanta Mateja Oršiča avskultantom.

Za „Šolski Dom“ je prejelo predsedništvo: Župnik Rejec v Čepovanu 10 K; vadnični učitelj Fr. Sivec 10 K; dekan in kaplana v Cerknem 3 K.

Naše upravništvo je prejelo: Med cesarjev rojstni dan praznujočimi odborniki goriškega veteranskega društva nabral Ivan Simičič pri Fonu 12 K 20 vin.; v farovžu v Medani pri Korminu požrl „Zamorec“ 15 K.

Za „Mladega gozdarja“: Župnik Rejec v Čepovanu 1 K.

Bog povrni!

Odbor za pospeševanje male obrti je bil sprejel v svoj načrt, da napravi tudi v Sežani poseben tečaj za pospeševanje, zboljšanje in povzdigo čevljarje obrti. V to svrhu so šli 16. t. m. v Sežano konsorcijev predsednik g. E. Holzer, g. tajnik Bisiack in strokovni učitelj Hulka, rodome Čeh. Gospod c. kr. glavar, kateri je bil že poprej tudi od naših rojakov naprosen, naj gre tem gospodom na roke, je s priroročno mu ljubeznivostjo imenovane gospode sprejel ter jim obljubil pomoči v dosegu zaželjenega cilja. Tudi gospod občinski upravitelj in šolski nadzornik Kante je obljubil svojo pomoč ter je šel gospodom po možnosti na roke.

Gospodje so obiskali nekatere mojstre-čevljarje ter jim nujno priporočali, naj se marljivo udeležijo tega tečaja.

Mnogi gospodje in gospe iz Sežane in Sežanščine dobivajo sedaj obnavalo iz Trsta; a to boče povsem ponehalo, ako pridejo domači mojstri in delavci do vrhunca svoje obrti. In ta namen ima tečaj, katerega boče vodil jako spreten in za stvar navdušen strokovnjak Hulka. Pričakovati je, da se tečaja udeležijo tudi čevljarji iz bližnjih vasi.

Priporočamo vsem zavednim narodnjakom na Krasu, da podpirajo dobro stvar. Ako ne bočemo napredovali na vsakem polju, postanemo podlaga ptujčevi peti.

Če se ta tečaj dobro obnese, prideta na vrsto v kratkem jednak tečaj v Mirnu in krojaški tečaj v Komnu.

Vojaške vesti. — Pešpolk št. 47, ki je odšel v torek zjutraj iz Gorice na vojaške vaje v Rihenberg, je bil uže v noči od torke na sredo od tam odpoklican, in je prišel v sredo okolo 10. ure predpoludne zopet v Gorico. Od tu pa so še isti dan ob 3. uri popoludne trije batalijoni odšli proti Tržiču. To pa je dalo povoda najraznoličnejšim govoricam, češ, da se je bati ob priliki cesarjevega rojstnega dne v Trstu nemirov. Ta govorica postala je tembolj verjetna, ker je bil v isti noči odpoklican od vojaških vaj v Št. Petru na Krasu tudi pešpolk št. 97, ki se je vrnil proti Trstu in ki se je nastanil na Proseku in tamošnji okolici. Sodeč po pisavi dunajskega lista „Information“, bi taka govorica ne bila popolnoma neosnovana, kajti sporočili so namreč omenjenemu listu, da je prišlo na večer 16. t. m. v Trstu in sicer v mestnem javnem vrtu med tako zvano patrijotično stranko in med lahonsko zopet do večjih preprirov, ter da so se čuli iz nekega čolna pri Barokovljah klici „Abbasso l' Austria“. O vsem tem pa tržaški listi popolnoma molče. Res pa je, ako smemo soditi po pisavi tržaških listov, da ni prišlo na predvečer cesarjevega rojstnega dne v Trstu do nikakih neredov, na kar je mogoče uplivalo ravno dejstvo, da so tržaški rdečkarji doznali o bližini vojaštva in da jim je baš zaradi tega zlezla korajža v hlače.

Razdružitev „Ljudske opekarne v Biljah“. — Vedeli smo, da bodo „liberalni“ listi porabili v svoje namene častno razdružitev „Ljudske opekarne v Biljah“, o kateri smo zadnjič poročali. Vsa zadeva o razdružitvi je znana v celi okolici in povsod je občinstvo presenečeno o lepem dobičku, ki ga imajo bivši združniki. Tudi „naprednjaki“, kolikor znajo še samostojno misliti, se čudijo tem lepim vspehom, samo „Soči“ to ne ugaja in zato piše doslovno v 65. številki: „Ljudska opekarne v Biljah“ se je razdružila. Mi smo to seveda vedeli, pa smo molčali. Ali biljenski kurat Rojec je sedaj, po preteku 1½ meseca konečne razdružitev, spregovoril o njej v „Prim. listu“ ter po svoji stari navadi nafarbal javnost. Zato par besed: Rojec pravi, da se je opekarne prostovoljno razdružila, potem pa na dolgo razlaga, da ni bilo

dobička ter da ni kazalo drugo nego razdružitev — taka prostovoljnost pač ni prava prostovoljnost, marveč prisiljena „prostovoljnost“. Vse več in manj katoliške zadruge, ki so v rokah duhovnikov, gredo eno in isto pot — pod zlo. Tako je kazalo tudi v Biljah. Ali k sreči so se dobili pametni možje, ki so odvrnili vso prelečo nevarnost ter se je izvršila razdružitev še pravočasno. Je bilo pač že toliko svarilnih zgledov, da končno morajo le kaj izdati! — Farbar Rojec farba javnost tudi z dobičkom. Najprvo stoka, da ga skoro ni bilo nič, potem pa udari na veliko struno, češ, tak in tak dobiček je imela biljenska občina od njegove opekarne. Če bi bil res tak strašen dobiček, potem bi ne bilo prišlo do razdružitve! Rojec bi storil prav, če bi povedal, koliko je on kriv, da se je opekarne razdružila, ter kak red po vzorcu pristnih katoliških zdruget, je imel, in kako je gosdodril. Je pač stara resnica, da kjer ima v združništvu politikujoč duhovnik svoje posvečene roke poleg, tam je nered, tam je zanikerno gospodarstvo, tam se ne pride do drugega nego le do poloma in škode... — Zanimiv je konec Rojčevega članka v „Prim. listu“. Pravi: „Dal Bog, da bi se pa vse zadruge na Slovenskem ne razdruževale, ampak razširjale, vtrjevale ter donšale ubogemu ljudstvu obilo sreče in blagoslova, kar se povsod lahko doseže, kjer vlada požrtvovalnost, previdnost, vzajemnost in poštenost“. — Tako! Kjer pa ni teh lepih čednostij: požrtvovalnost, previdnost, vzajemnost in poštenost — tam se pa razdružujejo. Kaj ne, g. kurat? — Je res tako. Požrtvovalnosti ni, previdnosti ni, vzajemnosti ni, poštenosti ni (te posebno ne) v klerikalnem združništvu, za to pa gredo vse katoliške zadruge na boben, ubogi zadrugetarji pa v luknjo“.

Za „Sočo“ pride še stari njen oče „Slov. Narod“ ki piše: „Zopet je šla rakom žvižgal duhovniška zadrugeta, to je „Ljudska opekarne v Biljah na Goriškem“. Produktivne zadrugete uspevajo lahko, če imajo pošteno vodstvo, opekarne v Biljah pa je seveda morala propasti, ker jo je vodil duhovnik Rojec“.

Se enkrat povdarjamo, da so imeli združniki „Ljudske opekarne“ pri razdružitvi dobička: 51.000 kron reci: edeninpetdeset tisoč kron.

Apelujemo na razsodnost slavnega občinstva — a pomilujemo uboge revne naročnike „Soče“, da jih pita s takimi tiradami. — „Naprednjaki“ v okolici vedo o lepi razdružitvi, a „Soča“ noče o tem nič slišati, ker ne mara kurata Rojca. Revčki, kako se nam smilite!!

SKrasa nam pišejo: Groza in groza spreletavata človeka, ko čita dan na dan o velikanskih požarih, ki se pojavljajo posebno zadnje dni v izvanredno velikem številu na Ogorskem, in katerih žrtev ne postajajo le posamezne hiše, marveč cele vasi in tudi manjša mesta. V očigled vsemu temu se ne more človek dovolj načuditi lehkomyiselnosti nekaterih naših posestnikov, ki nimajo še dandanes zavarovanih svojih poslopij in sploh svojega imetja, ter so v vedni nevarnosti, da ne ostanejo nekega lepega dne brez strehe in pa brez denarnih sredstev, s katerimi bi si mogli sezidati nova poslopja, ali pa popraviti po požaru poškodovana. Pa ne samo posamezniki se nahajajo pri nas, ki nimajo zavarovanih svojih poslopij, marveč znana nam je tudi občina, v kateri ni zavarovana ne cerkev, ne duhovnjaja in sploh nobeno občinsko poslopje. Povedalo se nam je tudi, da je starešinstvo dotičnemu županu celó v seji naložilo, da zavaruje občinska poslopja, a vse zaman. Kaj pa, ako bi kako občinsko poslopje pogorelo, česar Bog ne daj, ali se dotični župan nič ne boji velike odgovornosti, ki bi ga v takem slučaju zadela!? — Pa še nekaj. Letos je izvanredna suša uničila po Krasu skoro ves doseđani poljski pridelek. Kakor čujemo, obrnile so se razne občine do dotičnih oblastev s prošnjami, da bi se škoda, katero je povzročila suša, precenila, in da bi se na podlagi take cenitve odpisal davek. Vprašamo: Zakaj pa se niso vse občine za to brigale, da bi se tudi pri njih jednako postopalo? In suša vendar ni nobeni občini prizanesla. Župani, ki ste to zamudili, storite to prej ko prej, da ne bodo občinarji zaradi Vaše brezbriznosti trpeli škode.

Vlada in „Lega nazionale“. — Vkljub protestu cele občine in javnih shodov odprla je „Lega nazionale“ v Neblem na skoraj osamljenem kraju šolo za otroke druge t. j. rutarske cerkvene občine, koja pa je, ker ima menda učitelj druga pota, večino leta zaprta.

Visoki vladi se ni zdelo v svojem času umestno in potrebno, da izživljajoči čin laškega društva na slov. zemlji preprečili. —

Danes sicer nimamo namena opisovati to šolo in njene vspehe, a omeniti moramo pač neko drugo okolnost, ki je posebno važnega pomena in ki tudi dokazuje naklonjenost visoke vlade onemu društvu, katerega vime je potitaljančiti naše slov. obmejne vasi.

Vlada je dovolila namreč za vodnjake v dolenski županiji zdatno podporo v znesku K 8000 — pod pogojem, da prispeva k temu tudi občina se svoto K 3000.

Občina dolenska pa noče o pripevkah ničesar vedeti; na to je vlada sklenila projektirane vodnjake sama napraviti, namreč enega v Rutarjih, drugega pri Budigovih vrh Dolenj in tretjega pri Legini šoli v Neblem. Za Boga svetega! Si li moremo misliti večjega škandala, kot je ta: tedaj za par osameljenih hiš vrh Dolenj, in šolo Legino v Neblem sama vlada vodnjake! Je li to mogoče? A za cele vasi in sela, ko je že leta in leta prosijo v iste namene vsaj primerne podpore, je ista vlada nema in gluha! Protitakem podeljavanju podpor pa protestiramo odločno!

Češko-slovenski akademski krožek „Slov. planinskega društva“ v Pragi je imel dne 13. t. m. v Logu na Bovškem občni zbor. Glavna točka na dnevnem redu je bila razprava in konečni sklep o gradnji planinske kočje v Koritnici pod Mangartom. Kraj, na katerem se je sklenilo zgraditi novo planinsko kočjo, je jako primeren, zavarovan pred sneženimi plazovi in je preskrbljen z dobro pitno vodo. Koča postane središče poti na Mangart, Jalovec, čez prelaz na Kranjsko in v Trento.

Izpred sodišča. — V torek je bil obsojen na triletno težko ječo Henrik Arivosto, ki je v Tolminu v neki krčmi jako žaljivo govoril o našem cesarju.

Isti dan je bil obsojen na tritedenski zapor 18-letni Devit Peter iz Gradišča, ker se je na nesramen način norčeval in se rogal molitvam, ki se opravljajo na Veliki petek.

Na trimesečno ječo pa je bil obsojen Anton Jekše iz Rihemberga in sicer zaradi goljufije. Našel je namreč denarnico, v kateri se je nahajalo 220 K. Čeravno je vedel, da je denarnico last Antona Birse je vendar porabil zase 50 K.

Dva meseca težke ječe pa je dobil brezsrčni sin France Škarabot, ki je polil svojo lastno mater z vrel vodo ter jo s tem hudo poškodoval.

Strela je ubila dne 2. t. m. J. Panterja, ko je vedril z 11 drugimi v seniku v Stržiščah, katere je omamila in ranila.

Letošnji vojaški novinci se pokličejo pri vseh četah v vojaško službo dne 10. oktobra; enoletni prostovoljci in novinci za mornarico pa dne 3. oktobra t. l.

Analfabetov v Trstu je bilo leta 1903 44.427!

Velika protirendentistiška demonstracija je bila v sredo zvečer v Trstu. Udeležilo se je te demonstracije na tisoče ljudi. Klicalo se je „Viva l' Austria“ pa tudi „Abbasso la Camorra“, „Abbasso gli ebrei“, „Evviva Dompieri“. Mesto je bilo, a le deloma razsvetljeno.

Otvoritev „Narodnega Doma“ v Brežicah se je, kakor smo že zadnjič na kratko sporočili, sijajno obnesla. Stavba je jako lepa, skupno je veljala posojilnico okolu 160.000 K. Blagoslovil je „Narodni Dom“ drž. poslanec Žičkar. Slavnostni govor je imel Kunej, ki je povdarjal, da ta dom poklanja posojilnica slovenskemu narodu, da boče trdna trdnjava proti nemštvu. Hrvatom so bile zabranjene društvene zastave, a „hrvatska radniška stranka“ je korakala v Brežice pod veliko hrvaško zastavo. Slovenska društva so korakala v spredu s svojimi zastavami. Iz tisoč in tisoč grl so gromeli po Brežicah slovenski „Živio“. Policijski komisar se je zaganjal v ljudi, a proti velikanski množici ni mogel ničesar opraviti. Dr. Strašek je bil potem pozvan na policijo, kjer so zagrozili, da bodo vsakega zaprli, kdor bo po mestu klical „Živio“. Popoludanska veselica je bila velikanska. Navdušeno je govoril dr. Strašek. Za slovenstvo v Brežicah se je pričela nova doba; „nemštva“ v Brežicah tudi celjski policajji ne bodo rešili. Slovensko celjsko pevsko društvo je podelo po slavnosti v Zagreb, kjer je bilo prisrčno sprejeto. Hrvatje so Slovence na koncertu pri „Jagnjetu“ navdušeno pozdravljali.

Slovensko odkritje spominske plošče Jurija barona Vege se bo vršilo v Zagorici pri Moravčah dne 8. septembra t. l.

Umrl je v Samoboru zagrebški občinski svetnik, posestnik slatinskih vrelcev v Jamnici itd., Vilim Lovrenčič.

Strašni požari. — Še nobeno leto ni bilo zaporedoma toliko velikih požarov, kakor baš letos. Posebno pa se pojavljajo v izredno velikem številu požari na Ogrskem. V torek zgorele so skoro popolnoma štiri vasi, in sicer: Bodzas-Ujllak, Krosno, Mače, Take-Terebes. V vasi Bodzas-Ujllak je zgorelo 60 hiš. Zgorela je tudi cerkev. Zaradi pomanjkanja vode ni bilo mogoče omejiti ognja. Zgorelo je tudi devet oseb. V vasi Madi je zgorelo 20 hiš z gospodarskimi poslopji. V poszonskem komitatu pa je bilo kar 62 požarov. V mestu Zenta je požar uničil 72 hiš. V mestu Kisnca-Ujheli je zgorelo pa 300 hiš. Zaradi pomanjkanja vode je bilo gašenje nemogoče.

Strašen gozdni požar. — Ob železniški črti med postajama Oberleschen in Armadebrunn uničil je požar 2000 oralov gozda.

Rojaki!

kupujte narodni kolek!

Iščem
prodajalko
za c. kr. glavno zalogo tobaka.

A. Casagrande,
v Ajdovščini.

Na stanovanje se sprejmejo

uradniki in dijaki.

Natančneje se poizve pri *Josipu Toroš*, ulica proti Soškemu mostu hiš. št. 6.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar,
Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih
klobukov

ter toči v svoji krčmi
pristna domača vina
in postreže tudi z jako ukusnimi
jedili.

Anton Kuštrin

Gosposki ulic. h. št. 25,
v Gorici,

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Perico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Milsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnideršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družba sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevega mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Št. 2604

Op.

Razglas.

Naznanja se, da

JAVNA DRAŽBA

zastavil II. četrtletja t. j. mesecev
aprila, maja in junija 1903

začne v ponedeljek dne 5. septembra 1904.
ter se b nadaljevala naslednje četrtke
in ponedeljke.

Od ravnanjstva zastavljalnice
in ž njo združene hranilnice.
V Gorici, 5. avgusta 1904.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga
vsakovrstnega trdega in mehkega
koroškega in kranjskega lesa ter
pohištva,

v Pevmi,

za Sošk. mostom, p. Gorica,
priporoča p. n. občinstvu svojo
bogato zalogo, ter na novo otvorjeno

podružnico

na voglu na novem Soškem mostu,
prišedši iz Gorice v ulico Aquileja
proti Gradišću v lastni hiši.

V delavnici se izdelujejo vsa
v sodarsko in kolarsko stroko
spadajoča dela, in postrežba z
lesom po najnižji ceni. —

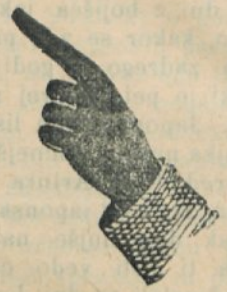
Krojaška zadruga

Gorica, Gosposka ulica 7,

naznanja,

da prodaja oblačila za dame
in gospode, Perkale, Zephyr
in drugo manifakturno blago
posebno za spomladni in letni
čas, blago vseh kakovosti in
po najnižje mogočih konkurenčnih
in stalnih cenah.

Vzorec najnovejše izbere se
na zahtevarje pošiljajo brezplačno
in poštne prosto.

Anton Ivanov Pečenko, Gorica

Velika zaloga

pristnih belih in črnih vin
in lastnih in drugih priznanih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja
po železnici na vse kraje
avstro-ogerske monarhije vsodih
od 56 l naprej. Na zahtevo
pošilja tudi vzorce.

Zaloga piva

„Delniške družbe združenih
pivovaren Žalec-Laški Trg
in plsenjskega piva „prazdroj“
iz sloveče češke „Meščanske
pivovarne“.

Zaloga ledu, katerega se odaja
le na debelo od 100 kg naprej.

Cene zmerne. Postrežba poštena in točna.

**Krojaški mojster
Franc Čufer**

v Gorici,
ulica sv. Antona št. 7,
v hiši svečarja
g. Jerneja Kopača.

Izdeluje vsakovrstne
možke obleke po meri
bodisi fine ali priproste.

Priporoča se svojim
rojacom v mestu in na
deželi, posebno pa še
preč. duhovščini za obilna
naročila.

Pri svetem Antonu Padovanskem

NOVA ZALOGA

cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia št. 2 (za mestno hišo)

Dobi se bogata izbira pianet, dalmatik, pluvial, humeral, roketov kvadratov, kolarjev Leo, prsnikov, misalov, brevirjev, ritualov, diurnov in neštivilno nabožnih različno fino vezanih knjig, svečnikov, križev, svetilnic, kelihov, ciborjev se srebrno kupo.

Jedina zaloga za celo Primorje kipov o vsakovrstni velikosti in kvaliteti, umetniško delo v romanskem kartonu, priporočljivih posebno za vlažne cerkve.

Zaloga sveč iz čistega čebelnega voska kakor tudi mešane sveče I. in II. vrste, podob, vencev, križčev in svetinj vsakovrstnih.

Lastna izdelovalnica palm iz umetnih cvetic in vsakovrstnih drugih del spadajočih k bogočastju, izvršijo se vezenja (ricami) najfinejša za zastave, pregrinjala i. dr.

Popravlja se vsakovrstne stvari za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročitve se izvršijo točno in hitro.

Ob nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

Ustanovljena

leta 1899.

„Narodna Tiskarna“

v Gorici, ulica Vetturini št. 9.

prevzema vsa v tiskarsko stroko spadajoča
dela in izvršuje v moderni in okusni obliki po
tako nizkih cenah da se ne boji konkurence.

TISKA: „Gorico“, „Primorski list“, diplome,
brošure, cenike, vabila, račune, itd.

Pismena naročila tiskovin se izvršé z obratno pošto;
vsa druga v najkrajšem času.